YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

17 päivänä syyskuuta 2009 *

Asiassa C-519/07 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 21.11.2007,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. van Vliet ja S. Noë,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Koninklijke FrieslandCampina NV, aiemmin Koninklijke Friesland Foods NV, aiemmin Friesland Coberco Dairy Foods Holding NV, kotipaikka Meppel (Alankomaat), edustajinaan advokaat E. Pijnacker Hordijk ja advokaat W. Geursen,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka ja A. Arabadjiev (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.3.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.4.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii valituksessaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-348/03, Koninklijke Friesland Foods NV vastaan komissio, 12.9.2007 antaman tuomion (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla se kumosi osittain toimenpiteestä, jonka Alankomaat on toteuttanut kansainvälisen rahoitustoiminnan tukemiseksi, 17.2.2003 tehdyn komission päätöksen 2003/515/EY (EUVL L 180, s. 52; jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

2 Vuoden 1969 yhteisöverolain muuttamisesta veropohjan murenemisen estämiseksi ja verotuksen perusrakenteen vahvistamiseksi 13.12.1996 annetulla lailla (wet van 13 december 1996 tot wijziging van de wet op de vennootschapsbelasting 1969 met het oog op het tegengaan van uitholling van de belastinggrondslag en het versterken van de fiscale infrastructuur; Stbl. 1996, nro 651) vuoden 1969 yhteisöverolakiin (wet op de vennootschapsbelasting 1969, jäljempänä vuoden 1969 laki) sisällytettiin 15 b §, jossa säädetään erityisestä konsernien harjoittamaa kansainvälistä rahoitustoimintaa koskevasta verotusjärjestelmästä (jäljempänä cfa-järjestelmä). Tämä järjestelmä tuli voimaan 1.1.1997.

3 Vuoden 1969 lain 15 b §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Kun kyse on kansainväliseen konserniin kuuluvasta yhtiöstä, joka harjoittaa rahoitustoimintaa ainoastaan Alankomaiden kuningaskunnasta käsin ja jonka rahoitustoiminta kohdistuu yrityksiin, jotka ovat osa konsernia ja toimivat vähintään neljässä maassa tai vähintään kahdessa maanosassa, tarkastaja myöntää verovelvollisen hakemuksesta tämän rahoitustoiminnan riskeihin liittyvän varauksen ja täsmentää sen käytön edellytykset – –”

4 Vuoden 1969 lain 15 b §:n 3 momentin mukaan verovelvollinen, joka kuuluu cfa-järjestelmän soveltamisalaan, voi kohdentaa 80 prosenttia kaikista veronalaisista tuloistaan riskeihin liittyvään varaukseen. Näin kohdennetut varat voidaan käyttää erilaisiin tässä laissa säädettyihin tarkoituksiin. Näin ollen lain 15 b §:n 5 momentin mukaan silloin kun yritys hankkii alankomaalaisen tai ulkomaalaisen yhtiön osakkeita tai sijoittaa pääomaa tällaiseen yhtiöön, voidaan varauksesta purkaa verovapaasti 50–100 prosentin suuruinen osuus hankintahinnasta tai yhtiöön sijoitetusta pääomasta.

5 Vuoden 1969 lain 15 b §:n 10 momentin mukaan tarkastaja myöntää oikeuden päästä kyseisen järjestelmän piiriin ja täsmentää sen käytön edellytykset verovelvollisen hakemuksen perusteella päätöksessä, josta voidaan nostaa kanne (jäljempänä cfa-järjestelmän soveltamista koskeva lupa). Cfa-järjestelmän soveltamista koskeva lupa myönnetään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan.

6 Vuoden 1969 lain 15 b § kumottiin riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen vuoden 1969 yhteisöverolain muuttamisesta – cfa-järjestelmän lakkauttaminen – 15.9.2005 annetun lain (wet van 15 september 2005 houdende wijziging van de wet op de vennootschapsbelasting 1969 – vervallen van concernfinancieringsregeling; Stbl. 2005, nro 468) 1 §:n D osan säännöksellä.

7 Sanotun 15.9.2005 annetun lain 2 §:ssä täsmennetään, että yhteisöverolain alaisten verovelvollisten osalta, jotka täyttivät 11.7.2001 cfa-järjestelmän soveltamisen edellytykset, vuoden 1969 lain 15 b §:ää ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan edelleen. Sanotussa 2 §:ssä säädetään lisäksi, että kyseistä siirtymäsäännöstä sovelletaan kymmenen vuoden ajan siitä ajankohdasta lukien, jona verovelvollisen oli mahdollista muodostaa varaus, kuitenkin niin, että kyseisen ajan on päätyttävä viimeistään 31.12.2010.

Asian tausta

Riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneet tosiseikat

8 Haitallista verokilpailua koskevan kokonaisvaltaisen keskustelun yhteydessä Euroopan unionin neuvosto ja neuvostoon kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajat antoivat yritysverotukseen sovellettavista menettelysäännöistä päätöslauselman 1.12.1997 (EYVL 1998, C 2, s. 2). Tässä yhteydessä jäsenvaltiot sitoutuivat poistamaan vähitellen tietyt verotukseen liittyvät haitallisiksi määritellyt toimet, samalla kun

komissio ilmaisi aikomuksena tutkia tai tutkia uudelleen jäsenvaltioissa voimassa olevat verojärjestelmät valtiontukia koskevien määräysten näkökulmasta.

9 Tämän tarkastelun yhteydessä komissio pyysi kirjeitse 12.2.1999 Alankomaiden viranomaisilta cfa-järjestelmää koskevia tietoja. Kyseinen jäsenvaltio toimitti tiedot kirjeitse 8.3.1999.

10 Koninklijke FrieslandCampina NV (jäljempänä KFC) esitti 27.12.2000 Alankomaiden veroviranomaisille cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen.

11 Komissio ilmoitti 11.7.2001 päivätyllä kirjeellä Alankomaiden kuningaskunnalle päätöksestään aloittaa cfa-järjestelmää koskeva muodollinen tutkintamenettely (jäljempänä 11.7.2001 tehty päätös) EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tämä päätös sekä niille, joita asia koskee, tehty kehotus esittää huomautuksensa tästä järjestelmästä julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL 2001, C 306, s. 6).

12 Alankomaiden veroviranomaiset ilmoittivat 26.7.2001 KFC:lle sanotun muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta. Tämän vuoksi KFC:n esittämän cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen käsittelyä lykättiin.

13 Alankomaiden kuningaskunta korosti 3.10.2002 päivätyssä kirjeessään komissiolle, että kun otetaan huomioon luottamuksensuojan periaate ja saavutettujen oikeuksien kunnioittamisen periaate, kyseisen toimielimen oli sallittava se, että tuolloin cfa-järjestelmän piirissä olleet yritykset voivat jatkaa sen hyväksikäyttöä niiden osalta hyväksytyn voimassaoloajan loppuun saakka.

14 Alankomaiden valtiovarainministeriön valtiosihteeri teki 5.12.2002 päätöksen, joka oli muotoiltu seuraavasti:

”Olen päättänyt keskeyttää tästä päivästä lukien kaikkien uusien [cfa-] järjestelmän soveltamista koskevien hakemusten käsittelyn.”

Riidanalainen päätös

15 Komissio vahvisti riidanalaisessa päätöksessään, että cfa-järjestelmä oli soveltumaton yhteismarkkinoille. Se kuitenkin totesi päätöksen 111 ja 112 perustelukappaleessa, että siltä osin kuin järjestelmä vastaa Belgiassa 30.12.1982 annetulla kuninkaan päätöksellä nro 187 käyttöön otettua koordinointikeskusten verokohtelua koskevaa järjestelmää (jäljempänä bcc-järjestelmä), jonka ei katsottu olevan EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, cfa-järjestelmän piirissä 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana olleet edunsaajat saattoivat perustellusti vedota luottamuksensuojan periaatteeseen. Näin ollen [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 14 artiklan 1 kohdan, jossa säädetään erityisesti, että ”komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista”, perusteella komissio ei vaatinut cfa-järjestelmän soveltamisen perusteella myönnetyn tuen perimistä takaisin.

16 Lisäksi komissio totesi riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa, että cfa-järjestelmän piiriin 11.7.2001 kuuluneet edunsaajat voivat käyttää sitä hyväkseen Alankomaiden veroviranomaisten niiden osalta hyväksymän kymmenen vuoden voimassaoloajan loppuun saakka, mutta joka tapauksessa enintään 31.12.2010 saakka. Ottaen erityisesti huomioon yhteisön tasolla tapahtuneen kehityksen taistelussa haitallista verokilpailua vastaan sekä sen, että cfa-järjestelmän edunsaajien määrä pienenee vähitellen, komissio arvioi riidanalaisen päätöksen 118 perustelukappaleessa, että ”näissä poikkeuksellisissa

olosuhteissa” kyseisen järjestelmän edunsaajat saattoivat jatkaa sekä uusien varauksien muodostamista että olemassa olevien varausten käyttöä.

Riidanalaisen päätöksen tekemistä seuranneet tosiseikat

17 Alankomaiden kuningaskunta pyysi 11.4.2003 päivätyssä kirjeessään komissiota kirjallisesti erityisesti vahvistamaan, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa säädettyä siirtymäjärjestelyä sovelletaan myös yrityksiin, joilla ei tuolla hetkellä ollut cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa lupaa mutta jotka olivat esittäneet hakemuksen cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi ennen 5.12.2002 eli ennen ajankohtaa, josta lukien kaikki uudet cfa-järjestelmän soveltamista koskevat tällaiset hakemukset hylättiin, siltä osin kuin ne täyttivät cfa-järjestelmän edellytykset 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana.

18 Komissio ilmoitti 7.7.2003 päivätyssä kirjeessä, että riidanalaisen päätöksen 118 perustelukappaleesta sekä 2 artiklasta seurasi selvästi, että siinä säädettyä siirtymäjärjestelyä ei sovelleta kyseisiin yrityksiin. Se ilmoitti myös, että jos Alankomaiden viranomaiset myöntäisivät luvan cfa-järjestelmän soveltamiseksi kyseisiin yrityksiin, se vastaisi riidanalaisen päätöksen vastaista uuden tuen myöntämistä.

19 Alankomaiden veroviranomaiset hylkäsivät 21.8.2003 KFC:n esittämän cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen sillä perusteella, että komissio oli tehnyt cfa-järjestelmää koskevan kielteisen päätöksen, jota oli täsmennetty komission 7.7.2003 päivätyssä kirjeessä.

Kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

20 KFC vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kumoamista siltä osin kuin säännöksellä jätettiin siirtymäjärjestelyn ulkopuolelle toimijat, jotka olivat esittäneet ennen 11.7.2001 tehtyä päätöstä Alankomaiden veroviranomaisille cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen, josta ei vielä ollut tehty päätöstä kyseisenä ajankohtana.

21 Kuten valituksenalaisen tuomion 103 kohdasta ilmenee, KFC esitti kanteensa tueksi kolme kanneperustetta. Ensimmäinen niistä jakautui kahteen osaan, joista ensimmäinen koski luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ja toinen sitä, että komission täytyi olla tietoinen siitä, että 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana oli vireillä cfa-järjestelmän soveltamista koskevia lupahakemuksia. Toinen kanneperuste koski yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ja kolmas perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä.

22 Komissio esitti ensisijaisesti kaksi oikeudenkäyntiväitettä, ja toissijaisesti se vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta hylkäämään kanteen perusteettomana.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi sanotut oikeudenkäyntiväitteet. Valituksenalaisen tuomion 72 kohdassa se totesi ensiksi oikeudenkäyntiväitteestä, joka koski oikeussuojan tarpeen puuttumista, että jos kanne hyväksyttäisiin, KFC voisi esittää Alankomaiden veroviranomaisille tiettyjä cfa-järjestelmän piiriin hyväksymistä koskevia vaatimuksia ja ainakin vaatia, että nämä tutkivat sen esittämän hakemuksen, mikä on peruste oikeussuojan tarpeen olemassaololle.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi toiseksi valituksenalaisen tuomion 94 ja 98 kohdassa oikeudenkäyntiväitteestä, joka koski asiavaltuuden puuttumista, että riidanalainen päätös koskee KFC:tä suoraan ja erikseen, koska se kuuluu suljettuun verovelvollisten piiriin, johon kuuluvien yritysten esittämät cfa-järjestelmän sovelta-

mista koskevat lupahakemukset olivat vielä vireillä, kun Alankomaiden viranomaiset tekivät päätöksen näiden hakemusten käsittelyn lykkäämisestä.

25 Valituksenalaisen tuomion 99 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että se seikka, että tähän suljettuun piiriin kuuluvien verovelvollisten hakemukset koskivat sellaisen luvan saantia, jolla ne olisivat saaneet oikeuden hyötyä tietystä verojärjestelmästä, eikä jo myönnetyn luvan uudistamisesta, kuten yhdistetyissä asioissa C-182/03 ja C-217/03, Belgia ja Forum 187 vastaan komissio, 22.6.2006 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-5479) oli asianlaita, ei kumoa päätelmää, jonka mukaan riidanalainen päätös koskee erityisesti näitä verovelvollisia.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi tämän jälkeen KFC:n kanteen ja kumosi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan siltä osin kuin siinä jätettiin siirtymäjärjestelyn ulkopuolelle toimijat, jotka olivat esittäneet ennen 11.7.2001 tehtyä päätöstä Alankomaiden veroviranomaisille cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen, josta ei vielä ollut tehty päätöstä.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti siis perusteltuina ensimmäistä ja toista kanneperustetta, jotka koskivat luottamuksensuojan periaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista.

28 Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 125 ja 126 kohdassa, että tämä periaate, jonka tarkoitus on taata yksinomaan yhteisön oikeuteen liittyvien oikeudellisten tilanteiden ja suhteiden ennakoitavuus, ei koske oikeudellisia tilanteita, jotka liittyvät yksinomaan kansalliseen oikeuteen. Siksi kysymys siitä, onko KFC cfa-järjestelmän edunsaaja tai täyttääkö se edellytykset, joita järjestelmän piiriin kuulumiselle on asetettu, ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan merkityksettömiä, kun arvioidaan KFC:n perusteltua luottamusta siihen, että cfa-järjestelmä on yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa.

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti valituksenalaisen tuomion 127 kohdassa viitaten edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio annettuun tuomioon, että luottamuksensuojan periaatteen soveltaminen edellyttää, että oikeussubjektille on syntynyt perusteltuja odotuksia yhteisön toimielimen antamien täsmällisten vakuutteluiden perusteella, ja edellytetty perusteltu luottamus on luonteeltaan sellaista, että huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija on voinut järkevästi luottaa kyseisen toimielimen toimesta tai käytöksestä johtuvan tilanteen säilymiseen ennallaan. Lisäksi tuomioistuin huomautti siitä, että pakottava yleinen etu voi kuitenkin olla esteenä sanotun periaatteen mukaiselle suojalle.

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 131 kohdassa KFC:n perustellusta luottamuksesta ensinnäkin pääasiallisesti, että riidanalaisen päätöksen 111 ja 112 perustelukappaleessa ilmaistujen ja tämän tuomion 15 kohdassa mainittujen perusteiden vuoksi komission käytös bcc-järjestelmän osalta synnytti luottamuksen siihen, ettei cfa-järjestelmä ole kielletty tukijärjestelmä.

31 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi toiseksi luottamuksen perustellusta luonteesta valituksenalaisen tuomion 132–135 kohdassa, että 11.7.2001 tehdyllä päätöksellä aloitettu cfa-järjestelmää koskeva muodollinen tutkintamenettely ei voinut sitoa komissiota sen kyseisen järjestelmän määritystä koskevassa lopullisessa päätöksessään, joten tämä päätös ei itsessään voi estää sitä, että KFC vetoaa tuekseen luottamuksensuojan periaatteeseen. Valituksenalaisen tuomion 136 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että vaikka sanottu päätös saattoi heikentää KFC:n luottamusta cfa-järjestelmän yhteensopivuuteen EY:n perustamissopimuksen määräysten kanssa, KFC saattoi ainakin odottaa, että riidanalaisella päätöksellä, joka perustui komission aiemmin tekemään arviointiin samankaltaisesta järjestelmästä eli bcc-järjestelmästä, KFC:lle myönnetään tarvittava aika ottaa tosiasiallisesti huomioon tämä cfa-järjestelmän yhteismarkkinoille soveltuvuutta koskevan arvioinnin muutos.

32 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 137 kohdassa, että ”muodollisen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen julkaisemisen ajankohdan eli 31.10.2001 ja riidanalaisen päätöksen tekemisen välinen määräaika oli riittämätön, jotta [KFC] olisi voinut ottaa huomioon sen, että päätöksellä mahdollisesti lopetetaan kyseinen järjestelmä. Ei nimittäin ole riitautettu sitä seikkaa, että KFC on ryhtynyt tarpeellisiksi katsomiinsa toimiin täyttääkseen cfa-järjestelmän

laissa säädetyt edellytykset – –, ja tämä merkitsee, että on toteutettu kirjanpitoon liittyviä toimenpiteitä sekä tehty rahoituspäätöksiä ja taloudellisia päätöksiä, joita ei voida muuttaa alle 15 kuukauden määräajassa”.

33 Yhtäältä KFC:n perusteltuun luottamukseen liittyvän edun ja toisaalta mahdollisen yhteisön oikeusjärjestykseen liittyvän pakottavan edun punninnan osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 139 kohdassa kolmanneksi, että mikään pakottava etu ei estä sitä, että luottamuksensuojan periaatetta sovelletaan KFC:hen, koska komissio on itse todennut riidanalaisessa päätöksessä, että cfa-järjestelmän tosiasialliset edunsaajat voivat vedota luottamuksensuojaan sellaisen siirtymäajan soveltamiseksi, jonka kuluessa ne voivat jatkaa kyseisen järjestelmän hyväksikäyttöä käyttämällä jo muodostettuja varauksia ja muodostamalla uusia varauksia.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi näiden tekijöiden perusteella valituksenalaisen tuomion 140 kohdassa KFC:n ensimmäisen kanneperusteen siltä osin kuin se koski luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista.

35 Tämän kanneperusteen toisesta osasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi kyseisen tuomion 141–143 kohdassa, että kysymys siitä, oliko yhteisön kyseinen toimielin tosiasiallisesti tietoinen sen toimijan tilanteesta, joka vetoaa luottamuksensuojaan, ei liity periaatteen soveltamista koskeviin edellytyksiin. Kun nimittäin otetaan huomioon periaatteen tarkoitus, joka on taata oikeudellisten tilanteiden ja suhteiden ennakoitavuus yhteisön oikeuden soveltamisalalla, sen soveltaminen ei voi riippua siitä, oliko toimielin, joka on muuttanut aiempaa arviointiaan, ollut tosiasiallisesti tietoinen kaikista oikeudellisista tilanteista ja suhteista, joiden ennakoitavuuteen sen näkemyksen muuttuminen vaikuttaa. Näiden syiden perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kysymys siitä, oliko komissio tosiasiallisesti tietoinen KFC:n konkreettisesta tilanteesta 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana, on merkityksetön, kun arvioidaan luottamuksensuojan periaatetta koskevaa kanneperustetta.

36 KFC:n toisesta kanneperusteesta, joka koski yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 149 ja 150 kohdassa, että kun komissio ei soveltanut siirtymätoimenpiteitä verovelvollisiin, joiden hakemukset olivat riidanalaisen päätöksen tiedoksi antamisen ajankohtana vielä vireillä, se oli loukannut tätä periaatetta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nojautui tältä osin luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevaan kanneperusteeseen liittyvään arviointiinsa.

37 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei KFC:n kolmatta kanneperustetta ollut tarpeen tutkia.

Asianosaisten vaatimukset

38 Komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta ensisijaisesti kumoamaan valituksenalaisen tuomion, hylkäämään KFC:n kanteen, jolla vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista, ja velvoittamaan tämän korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Toissijaisesti se vaatii tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä myönnetään oikeuksia muille KFC:n kaltaisille toimijoille, jotka olivat esittäneet ennen 11.7.2001 tehtyä päätöstä Alankomaiden veroviranomaisille cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen, ja hylkäämään riidanalaista päätöstä koskevan kumoamiskanteen siltä osin kuin se koskee oikeuksien myöntämistä näille toimijoille.

39 KFC vaatii, että valitus hylätään ja että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitus

40 Komissio vetoaa valituksensa tueksi kuuteen valitusperusteeseen. Ensimmäinen ja toinen valitusperuste koskevat oikeudellisia virheitä, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki komission mukaan yhtäältä, kun se arvioi valituksenalaisen tuomion 66 kohdassa, että KFC:llä on oikeussuojan tarve riidanalaisen päätöksen osalta, vaikka KFC ei täyttänyt Alankomaiden lainsäädännössä määriteltyjä edellytyksiä cfa-järjestelmästä hyötymiseksi, ja toisaalta, kun se arvioi kyseisen tuomion 100 kohdassa, että riidanalainen päätös koski erikseen KFC:tä.

41 Kolmas valitusperuste koskee oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki komission mukaan, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 141–143 kohdassa, että se seikka, että komissio ei ollut tietoinen KFC:n olemassaolosta ja sen tilanteesta eikä muista samassa tilanteessa olevista yrityksistä, ei ollut merkityksellinen seikka arvioitaessa sitä, saattoiko KFC vedota perusteltuun luottamukseensa.

42 Neljäs valitusperuste jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vääristeli komission mukaan valituksenalaisen tuomion 137 kohdassa tosiseikkoja, ja toinen oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki komission mukaan valituksenalaisen tuomion 125–140 kohdassa tekemässään arvioinnissa, joka koski KFC:n väittämän perustellun luottamuksen olemassaoloa.

43 Viides valitusperuste koskee oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin komission mukaan teki, kun se katsoi kyseisen tuomion 149 ja 150 kohdassa, että komissio oli loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kun se kohteli eri tavoin verovelvollisia, jotka kaikki saattoivat vaatia siirtymäajan soveltamista.

44 Kuudes valitusperuste koskee lopuksi oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki komission mukaan, kun se myönsi valituksenalaisen tuomion tuomiolauselmassa oikeuksia kaikille toimijoille, jotka olivat esittäneet 11.7.2001 mennessä hakemuksen cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

45 Komissio väittää toisessa valitusperusteessaan, joka on käsiteltävä ensimmäiseksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 100 kohdassa, että riidanalainen päätös koskee KFC:tä erikseen. Näin ei ole komission mukaan asianlaita, koska tämä päätös on luonteeltaan yleinen ja koska KFC, joka ei ole cfa-järjestelmän edunsaaja, kuuluu määrittelemättömään joukkoon järjestelmän mahdollisia edunsaajia. Se, että KFC oli esittänyt cfa-järjestelmän soveltamista koskevan lupahakemuksen ennen 11.7.2001 tehtyä päätöstä, on komission mukaan tältä osin merkityksetöntä. Komission mukaan se ei ollut myöskään tietoinen siitä, että oli olemassa KFC:n kanssa samanlaisessa tilanteessa olevia yrityksiä, jotka eivät olleet käyttäneet EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta esittää huomautuksia kyseisellä päätöksellä aloitetussa muodollisessa cfa-järjestelmää koskevassa tutkintamenettelyssä.

46 Komissio moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta erityisesti siitä, ettei se ole erottanut KFC:n tilannetta, joka koskee hakemusta cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi, tilanteesta, joka koskee luvan uudistamista koskevaa hakemusta ja josta oli kyse edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio. Komission mukaan riidanalainen päätös koskee KFC:tä samalla tavalla kuin kaikkia muita yrityksiä, jotka eivät ole koskaan kuuluneet cfa-järjestelmän piiriin, eikä se koske sitä sillä tavoin ”erityisesti” kuin bcc-järjestelmää koskevassa tuomiossa tarkoitettuja yrityksiä, joiden olemassa oleva tilanne oli muuttunut tuomiolla kumotun päätöksen perusteella, mikä ei toteudu KFC:n kohdalla riidanalaisen päätöksen osalta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

47 EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen toiselle henkilölle osoitetusta päätöksestä ainoastaan, mikäli päätös koskee sanottua henkilöä suoraan ja erikseen.

48 Ensimmäisen näin muotoillun edellytyksen osalta oikeuskäytännössä on vakiintuneesti todettu, että jotta kyseessä oleva yhteisön toimi koskisi suoraan yksityistä, edellytetään, että sillä on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan ja ettei se jätä niille, joille se on osoitettu ja joiden tehtävänä on sen täytäntöönpano, ollenkaan harkintavaltaa, jolloin täytäntöönpano on puhtaasti automaattista ja perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä edellytä välissä olevien sääntöjen soveltamista (ks. asia C-386/96 P, Dreyfus v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok., s. I-2309, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 94 kohdassa, riidanalaisen päätöksen 2 artiklasta seuraa, että Alankomaiden viranomaiset joutuivat hylkäämään kaikki vireillä olleet hakemukset cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi ilman minkäänlaista harkintavaltaa niiden yritysten osalta, jotka eivät olleet cfa-järjestelmän edunsaajia 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana ja jotka eivät kuuluneet siirtymäjärjestelmän piiriin.

50 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi perustellusti, että riidanalainen päätös koskee KFC:tä suoraan.

51 EY 230 artiklan sisältämästä toisesta edellytyksestä on todettava, että vaikka riidanalainen säännös on luonteeltaan ja ulottuvuudeltaan yleisesti sovellettava, koska sitä sovelletaan kaikkiin niihin taloudellisiin toimijoihin, joita asia koskee, se voi koskea tiettyjä niistä erikseen (ks. em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi kuitenkin väittää riidanalaisen säännöksen koskevan itseään erikseen ainoastaan, jos kyseisellä säännöksellä vaikutetaan kyseiseen henkilöön joidenkin tälle tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella kyseinen henkilö erottuu kaikista muista (ks. em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 59 kohta).

53 Yritys ei voi nimittäin pääsääntöisesti vaatia toimialakohtaisen tukijärjestelmän kieltämisestä tehdyn komission päätöksen kumoamista, jos päätös koskee tätä yritystä vain siten, että yritys toimii kysymyksessä olevalla alalla ja on mahdollisesti kyseisen järjestelmän edunsaaja. Tällainen päätös on kyseessä olevan yrityksen kannalta yleisesti sovellettava toimenpide, joka koskee objektiivisesti määriteltyjä tilanteita ja jonka oikeusvaikutukset kohdistuvat yleisesti ja abstraktisti määriteltyyn henkilöryhmään (ks. yhdistetyt asiat 67/85, 68/85 ja 70/85, Kwekerij van der Kooy ym. v. komissio, tuomio 2.2.1988, Kok., s. 219, Kok. Ep. IX, s. 307, 15 kohta; asia C-6/92, Federmineraria ym. v. komissio, tuomio 7.12.1993, Kok., s. I-6357, 14 kohta ja yhdistetyt asiat C-15/98 ja C-105/99, Italia ja Sardegna Lines v. komissio, tuomio 19.10.2000, Kok., s. I-8855, 33 kohta).

54 Sen sijaan yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kun riidanalainen toimi vaikuttaa sellaiseen henkilöryhmään, jonka jäsenet olivat tiedossa tai yksilöitävissä toimen tekoajankohtana tämän ryhmän jäsenille ominaisten kriteerien perusteella, kyseisen toimen voidaan katsoa koskevan niitä erikseen taloudellisten toimijoiden rajoitettuun piiriin kuuluvina henkilöinä (ks. asia 11/82, Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok., s. 207, 31 kohta; asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok., s. I-2477, 11 kohta ja em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 60 kohta).

55 On yhtäältä selvää, että riidanalaisen päätöksen seurauksena oli, että päätöksen tiedoksi antamisen ajankohtana vireillä olleet hakemukset, jotka koskivat cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamista, hylättiin ilman tutkintaa, ja toisaalta, että yritykset, joihin päätös vaikutti, olivat täysin yksilöitävissä juuri näiden hakemusten esittämisen vuoksi, kun riidanalainen päätös tehtiin. Tältä osin on todettava, että KFC kuului sellaisten yli 14 hakijan joukkoon, jotka olivat hakeneet cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa ensimmäistä lupaa ja joiden hakemukset olivat vireillä 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana, että näiden hakemusten käsittelyä lykättiin tämän päätöksen perusteella ja että Alankomaiden viranomaiset ilmoittivat 5.12.2002, että ne keskeyttävät välittömästi kaikkien uusien cfa-järjestelmän soveltamista koskevien hakemusten käsittelyn.

56 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 98 ja 100 kohdassa perustellusti, että KFC kuului sellaisten yritysten suljettuun piiriin,

joita komission päätös erityisesti koskee, eikä määrittelemättömään joukkoon alalla, jota riidanalainen päätös koskee, toimivia yrityksiä.

57 On nimittäin huomattava, että jotta yritys, joka on esittänyt hakemuksen cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi, voisi hyötyä cfa-järjestelmästä, sen on jo tullut toteuttaa tämän järjestelmän edellyttämät tarvittavat toimenpiteet. Lisäksi Alankomaiden viranomaisilla ei ollut tässä suhteessa harkintavaltaa, vaan niiden tuli myöntää kyseinen lupa, jos sanotut edellytykset täyttyivät. Riidanalaisen päätöksen on näin ollen katsottava koskevan yrityksiä, joiden hakemus cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi oli vireillä, niille ominaisten piirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat muista kyseisellä alalla toimivista yrityksistä, jotka eivät ole hakeneet cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa ensimmäistä lupaa.

58 Tästä seuraa, että näillä yrityksillä on erillinen asiavaltuus riidanalaisen päätöksen osalta.

59 Tätä päätelmää ei kumoa komission esittämä väite, jonka mukaan se ei yhtäältä ollut tietoinen siitä, että KFC:n kaltaisessa tilanteessa olevia yrityksiä oli olemassa, ja jonka mukaan toisaalta KFC ei ollut käyttänyt EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta esittää huomautuksia cfa-järjestelmää koskevassa muodollisessa tutkintamenettelyssä. Se, oliko komissio tietoinen niiden yritysten tilanteesta, jotka olivat hakeneet cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa ensimmäistä lupaa, on merkityksetöntä, kun arvioidaan, koskeeko riidanalainen päätös näitä yrityksiä erikseen.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen perustellusti katsonut, että KFC:llä on asiavaltuus.

61 Tästä seuraa, että toinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

62 Komissio väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se arvioi valituksenalaisen tuomion 66 kohdassa, että KFC:llä on oikeussuojan tarve riidanalaisen päätöksen osalta, vaikka KFC ei täyttänyt cfa-järjestelmän edellytyksiä. Se väittää, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeussuojan tarpeen olemassaolo edellyttää, että riidanalaisen toimen kumoamisella on jo sinänsä oikeudellisia vaikutuksia. Kun otetaan komission mukaan huomioon, että vaaditusta päätöksen kumoamisesta ei seuraa etua KFC:lle muussa kuin siinä tapauksessa, että Alankomaiden viranomaiset toteavat tulevaisuudessa, että se täyttää cfa-järjestelmän soveltamisen edellytykset, päätöksen kumoamisella ei ole oikeudellisia vaikutuksia sen tilanteeseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

63 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kantajalla on kanteen kohteen kannalta oikeussuojan tarve vain, jos kanteen lopputulos voi tuottaa kantajalle etua (ks. vastaavasti asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.7.2002, Kok., s. I-6677, 21 kohta; asia C-277/01 P, parlamentti v. Samper, tuomio 3.4.2003, Kok., s. I-3019, 30 ja 31 kohta ja asia C-183/08 P, komissio v. Provincia di Imperia, määräys 5.3.2009, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 Käsiteltävänä olevassa asiassa on nimittäin selvää, että jos riidanalaisella päätöksellä olisi laajennettu siirtymäjärjestelmän soveltamisalaa tämän päätöksen tiedoksi antamisen päivänä vireillä olleisiin hakemuksiin cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi, Alankomaiden viranomaiset olisivat käsitelleet nämä hakemukset. Tältä osin on huomautettava, että näillä viranomaisilla ei ollut lainkaan harkintavaltaa, vaan niiden oli hyväksyttävä hakemukset, jos edellytykset cfa-järjestelmästä hyötymiseksi oli täytetty.

65 Kun KFC nosti kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, sillä oli siis jo syntynyt ja olemassa oleva oikeussuojan tarve riidanalaisen päätöksen kannalta, koska jos kyseinen päätös kumottaisiin, sen hakemus cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi otettaisiin tutkittavaksi, joten KFC voisi päästä järjestelmän piirin, jos se täyttää sanotut edellytykset. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 59 ja 66 kohdassa perustellusti, että pelkästään tämä seikka oli riittävä tuottamaan KFC:lle tämän tuomion 63 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetun ”edun”.

66 Komission väite, jonka mukaan KFC ei täytä cfa-järjestelmän edellytyksiä, ei kumoa tätä päätelmää, koska kyseessä ei ole oikeudellisesti toteen näytetty ja riidaton seikka. Jos nyt kyseessä oleva valitus nimittäin hylättäisiin tai jos riidanalaisen päätöksen kumoaminen vahvistettaisiin tämän oikeudenkäynnin lopuksi tai sen seurauksena, on mahdollista, että Alankomaiden viranomaiset voisivat tältä osin hyväksyä KFC:n cfa-järjestelmän edunsaajaksi (ks. analogisesti asia C-111/99 P, Lech-Stahlwerke v. komissio, määräys 25.1.2001, Kok., s. I-727, 19 kohta).

67 Näissä olosuhteissa komissio ei ole näyttänyt, että KFC:n kanteen lopputulos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ei voinut tuottaa KFC:lle etua.

68 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi perustellusti, että KFC:llä on oikeussuojan tarve.

69 Tästä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Neljännen valitusperusteen toinen osa

Asianosaisten lausumat

70 Komissio väittää neljännen valitusperusteen toisessa osassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen valituksenalaisen tuomion 125–140 kohdassa, kun se arvioi, että se seikka, että KFC:tä ei ole hyväksytty cfa-järjestelmän edunsaajaksi, on merkityksetön luottamuksensuojan periaatteen soveltamisen kannalta, koska kysymys on yksinomaan kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvasta tilanteesta.

71 Nyt kyseessä olevassa asiassa on nimittäin komission mukaan selvitettävä, onko komission sallittava tämän periaatteen soveltamiseksi yhteisön oikeuden nojalla se, että Alankomaiden veroviranomaiset myöntävät KFC:lle luvan cfa-järjestelmän soveltamiseen.

72 Kyseistä periaatetta ei kuitenkaan voida komission mukaan soveltaa nyt kyseessä olevassa asiassa.

73 Komission mukaan se ei ole ensinnäkään antanut KFC:lle, jonka olemassaolosta se ei ollut tietoinen, täsmällisiä vakuutteluja, joiden mukaan cfa-järjestelmä soveltuisi yhteismarkkinoille, eikä se myöskään ole tehnyt erityistä sitoumusta tässä suhteessa KFC:tä kohtaan.

74 KFC ei toiseksi ole komission mukaan luottamuksensuojan periaatteeseen liittyvän oikeuskäytännön mukainen huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija.

75 Tässä suhteessa on nimittäin komission mukaan ensinnäkin syytä erottaa toisistaan tilanne, jossa taloudellinen toimija pyytää yhtäältä sellaisen luvan uusimista, joka antaa oikeuden hyötyä tukijärjestelmästä, joka on aikaisemmin katsottu yhteismarkkinoille soveltuvaksi, kuten edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio oli asianlaita, ja tilanne, jossa toisaalta KFC:n kaltainen yritys, jolla ei ole koskaan ollut kyseistä lupaa ja joka ei siksi voi vedota perusteltuun luottamukseen sellaisesta siirtymäjärjestelmästä hyötymiseksi, jonka nojalla kyseinen tukijärjestelmä pidetään väliaikaisesti voimassa.

76 Toiseksi komissio väittää, että vaikka myönnettäisiin, että KFC on tehnyt merkittäviä investointeja täyttääkseen Alankomaiden lainsäädännön mukaiset cfa-järjestelmän soveltamista koskevat edellytykset, se esitti hakemuksen cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi Alankomaiden viranomaisille 27.12.2000, vaikka tämän tuomion 8 kohdassa mainitun yritysverotukseen sovellettavista menettelysäännöistä annetun päätöslauselman ja komission valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen koskevan tiedonannon (EYVL 1998, C 384, s. 3) perusteella kaikki huolelliset ja järkevät taloudelliset toimijat tiesivät vuodesta 1998 alkaen, että on todennäköistä, että komissio määrittäisi cfa-järjestelmän valtiontueksi ja toteaisi sen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Siksi valituksenalaisen tuomion 135 kohdassa esitetty toteamus, jonka mukaan ”pelkästään 11.7.2001 tehdyn päätöksen perusteella huolellinen ja järkevä toimija ei voinut ennakoida riidanalaisen päätöksen tekemistä”, on komission mukaan virheellinen, ja jo se yksinään on kyseisen tuomion kumoamisen peruste.

77 Kolmanneksi se, että 11.7.2001 tehdyn päätöksen jälkeen komissio olisi mahdollisesti voinut tehdä päätöksen, jossa se olisi todennut, ettei cfa-järjestelmä ole valtiontukea, ei muuta komission mukaan sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 132 kohdassa virheellisesti, että KFC voi perustellusti vedota luottamuksensuojan periaatteeseen.

78 Etujen punninnan osalta komissio katsoo kolmanneksi, että KFC:n luottamus on joka tapauksessa luonteeltaan hyvin yleistä eikä ole olemassa loogista yhteyttä yhtäältä toteamuksen, jonka mukaan cfa-järjestelmän tosiasialliset edunsaajat voivat vedota luottamuksensuojan periaatteeseen, ja toisaalta sen ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimen päätelmän välillä, jonka mukaan mikään yhteisön oikeusjärjestykseen liittyvä pakottava etu ei estä KFC:tä vetoamasta tehokkaasti tähän periaatteeseen.

79 Lopuksi valituksenalainen tuomio kannustaa komission mukaan kaikkia toimijoita, jotka ovat jättäneet tukea koskevan pyynnön ennen EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamista, nostamaan kumoamiskanteen.

80 KFC vastaa ensinnäkin, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö ei edellytä sitä, että suojattava perusteltu luottamus perustuu yhteisön toimielimen konkreettisiin sitoumuksiin. Näin ollen on ristiriitaista, että komissio on yhtäältä todennut, kuten se KFC:n mukaan totesi riidanalaisessa päätöksessä, että sen bbc-järjestelmää koskeva päätös on synnyttänyt perustellun luottamuksen, ja toisaalta, kuten se KFC:n mukaan totesi valituskirjelmässään, että kysymys on ”ainoastaan toista jossain määrin vertailukelpoista tukijärjestelmää koskevasta päätöksestä” eikä erityisestä sitoumuksesta KFC:tä kohtaan. Lisäksi yhdellekään yritykselle, jota riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu siirtymäjärjestelmä koskee, ei ole KFC:n mukaan annettu tällaista sitoumusta.

81 KFC väittää lisäksi sitä koskevan huolellisen ja järkevän taloudellisen toimijan määrittelyn osalta, että ei ole syytä katsoa, että bcc-järjestelmän edunsaajat, jotka odottivat päätöstä järjestelmän soveltamista koskevan luvan uudistamishakemukseen, ovat tällaisia toimijoita, kun taas se itse ei ole sellainen siitä syystä, että se odottaa päätöstä, joka koskee hakemusta cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi. KFC:n mukaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä 11.7.2001 tehdyn päätöksen seurauksena ei voi olla, että sen perusteltu luottamus cfa-järjestelmän soveltumisesta yhteismarkkinoille päättyi tuona ajankohtana. Tämä perusteltu luottamus ei sitä paremmalla syyllä olisi voinut KFC:n mukaan lakata ennen tätä päätöstä.

82 Etujen punninnan osalta KFC:n mukaan kysymyksellä siitä, onko KFC:n perusteltu luottamus ”luonteeltaan hyvin yleistä” vai muunlaista, ei ole KFC:n mukaan merkitystä. Kun nimittäin perustellun luottamuksen olemassaolo on KFC:n mukaan todettu, kyseisen oikeussubjektin etua on punnittava suhteessa yhteisön etuun riippumatta siitä, millä tavoin komissio on saanut tämän luottamuksen syntymään.

83 KFC:n mukaan komissio ei joka tapauksessa perustele millään tavalla sitä, että yhteisön etu on ristiriidassa sen kanssa, että siirtymäjärjestelmää sovelletaan niihin neljääntoista yritykseen, joiden hakemukset cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi olivat vireillä, kun riidanalainen päätös tehtiin. Lisäksi myönnetyn tai tulevaisuudessa myönnettävän tuen suuruus tai niiden yritysten lukumäärä, jotka voivat vedota luottamuksensuojan periaatteeseen vaatiessaan siirtymäjärjestelmän soveltamista, ei KFC:n mukaan voi vaikuttaa tämän periaatteen soveltamiseen. Koska nyt kyseessä olevan kaltaiset tilanteet ovat harvinaisia, valituksenalainen tuomio ei horjuta ilmoittamatta jätettyjä tukia koskevaa järjestelmää.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

84 Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti katsonut, että mahdollisuus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen on kaikilla henkilöillä, joille yhteisön toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, jotka perustuvat yhteisön toimielimen asiassa antamiin täsmällisiin vakuutteluihin. Sen sijaan silloin, kun huolellinen ja järkevä taloudellinen toimija voi ennakoida sellaisen yhteisön toimenpiteen toteuttamisen, joka voi vaikuttaa sen etuihin, se ei voi vedota tähän periaatteeseen, kun tällainen toimenpide toteutetaan (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 147 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

85 Tämän osalta on lisäksi todettava, että vaikka Euroopan yhteisö olisikin saanut aikaan tilanteen, jonka perusteella saattaa syntyä perusteltu luottamus, pakottava yleinen etu voi estää sen, että asiassa päätettäisiin siirtymätoimenpiteistä sellaisten tilanteiden varalta, jotka ovat tosin syntyneet ennen uuden säädöksen voimaantuloa mutta jotka eivät ole vielä päättyneet (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 148 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

86 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että jos pakottava yleinen etu puuttuu, komissio on jättäessään toteuttamatta säännöstön kumoamisen yhteydessä siirtymätoimenpiteet, joilla toimijan perusteltuna pidettävää luottamusta yhteisön säännöstöön olisi suojattu, rikkonut ylemmäntasoista oikeussääntöä (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomion 149 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

87 Edellä esitetyn valossa on syytä huomauttaa ensinnäkin siitä, että komissio on itse katsonut riidanalaisen päätöksen 111 ja 112 perustelukappaleessa, että cfa-järjestelmä on samankaltainen kuin bcc-järjestelmä, ja katsoessaan 2.5.1984 bcc-järjestelmää koskevassa päätöksessään (XIV kertomus kilpailupolitiikasta, 1984, s. 271), että järjestelmä, johon edellä mainittu perustui, ei ollut ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohta, josta on itsestään muutettuna tullut EY 87 artiklan 1 kohta) tarkoitettua tukea, komissio hyväksyi Alankomaiden kuningaskunnan ja kolmansien, joita asia koski, esittämät perustelut cfa-järjestelmän edunsaajien perustellusta luottamuksesta ja pidättäytyi siksi perimästä takaisin myönnettyjä tukia.

88 On kuitenkin syytä korostaa, että KFC oli eri tilanteessa kuin verovelvolliset, joiden osalta komissio oli myöntänyt riidanalaisen päätöksen 113–118 perustelukappaleessa perustellun luottamuksen olemassaolon, koska se ei ollut cfa-järjestelmän edunsaaja, vaan se oli ainoastaan esittänyt hakemuksen cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi.

89 Vaikka nimittäin tarkastajalla on KFC:n väittämällä tavalla velvollisuus myöntää lupa kaikille verovelvollisille, jotka hakevat sitä ja täyttävät laissa säädetyt järjestelmästä hyötymistä koskevat edellytykset, Alankomaiden lainsäädännön mukaan tarkastajan on tehtävä päätös sen jälkeen, kun on varmistettu, että verovelvollinen täyttää laissa säädetyt edellytykset, ja tämä päätös voi lisäksi itsessään sisältää soveltamista koskevia edellytyksiä.

90 Sellaisten verovelvollisten tilannetta, jotka ovat hakeneet ensimmäistä cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa lupaa, ei myöskään voida pätevästi verrata niiden verovelvollisten tilanteeseen, jotka ovat hakeneet bcc-järjestelmän soveltamista koskevan lupansa uudistamista ja joiden perustellun luottamuksen yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Belgia ja Forum 187 vastaan komissio antamassaan tuomiossa.

91 Tässä tuomiossa tuomioistuin otti huomioon lupansa uudistamista pyytäneiden bcc-järjestelmän edunsaajien tekemät huomattavat investoinnit ja pitkän aikavälin

sitoumukset. Ensimmäistä cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa lupaa hakevat eivät kuitenkaan ole käytännössä investointien ja sitoumusten osalta samassa tilanteessa kuin verovelvollinen, joka on jo cfa-järjestelmän edunsaaja.

92 Tältä osin on syytä korostaa, että KFC ei ole koskaan selvittänyt konkreettisesti jo toteutettuja investointeja ja tehtyjä sitoumuksia. Sitä vastoin sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämän ja valituksenalaisen tuomion 51 kohdasta ilmenevän kannan mukaan on niin, että ”jos komissio ei olisi tehnyt riidanalaista päätöstä, se olisi voinut kasvattaa riskeihin liittyvää varaustaan vuodesta 2000 alkaen siihen saakka, kunnes verottaja olisi tehnyt lopulliset verotuspäätöksensä”. Lisäksi KFC vetoaa päätöksiin, joita se olisi voinut tehdä riskien yhteydessä oleviin varauksiin ja rahoitusyhtiön kotipaikkaan liittyvästi.

93 Nämä erilaiset tekijät osoittavat, että KFC riitauttaa sen, että se ei voinut saada cfa-järjestelmän soveltamista koskevaa lupaa tulevan ajan osalta.

94 Tämä tilanne on kuitenkin erilainen kuin sellaisten cfa-järjestelmän edunsaajien tilanne, joille olisi aiheutunut vahinkoa aikaisemmin, ennen kyseisen tukijärjestelmän laillisuuden kyseenalaistamista toteutettujen investointien tai tehtyjen sitoumusten vuoksi, ellei siirtymätoimenpiteitä olisi tehty.

95 Tästä seuraa, että katsoessaan valituksenalaisen tuomion 140 kohdassa, että komissio oli loukannut luottamuksensuojan periaatetta, kun se ei soveltanut riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettua siirtymäjärjestelmää KFC:hen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen.

96 Tästä seuraa, että neljännen valitusperusteen toinen osa on hyväksyttävä.

Kolmas valitusperuste ja neljännen valitusperusteen ensimmäinen osa

97 Koska neljännen valitusperusteen toinen osa hyväksyttiin, ei ole tarpeen tarkastella neljännen valitusperusteen ensimmäistä osaa eikä kolmatta valitusperustetta.

Viides valitusperuste

Asianosaisten lausumat

98 Komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, että KFC saattoi vedota yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen. Se väittää, että KFC:tä ei voida missään olosuhteissa rinnastaa cfa-järjestelmän edunsaajayrityksiin, jotka ovat esittäneet huomautuksia 11.7.2001 tehdyllä päätöksellä aloitetussa menettelyssä ja joiden osalta Alankomaiden viranomaiset olivat pyytäneet siirtymäjärjestelmän käyttöönottoa.

99 KFC katsoo, että tätä valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee tosiseikkoja, ja muilta osin se on hylättävä. Tältä osin se muistuttaa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen osalta ainoa merkityksellinen kysymys on se, onko olemassa merkittäviä objektiivisia eroja, jotka voivat oikeuttaa erilaisen kohtelun. Mikään komission esittämistä väitetyistä eroista, jotka liittyvät KFC:n ja cfa-järjestelmän edunsaajayritysten tilanteisiin 11.7.2001 tehdyn päätöksen ajankohtana, ei kuitenkaan KFC:n mukaan ole sellainen, joka oikeuttaisi erilaisen kohtelun.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

100 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden yleisen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista on erilaisten sääntöjen soveltaminen toisiinsa rinnastettavissa tapauksissa tai saman säännön soveltaminen erilaisissa tapauksissa (ks. erityisesti asia C-390/96, Lease Plan, tuomio 7.5.1998, Kok., s. I-2553, 34 kohta ja asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6857, 84 kohta).

101 Käsiteltävänä olevassa asiassa on selvää, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä kohdellut eri tavoin cfa-järjestelmän edunsaajayrityksiä ja yrityksiä, joiden hakemus cfa-järjestelmän soveltamista koskevan ensimmäisen luvan saamiseksi oli vireillä tämän päätöksen tekemisen ajankohtana, kun se päätti soveltaa siirtymäjärjestelmää ensin mainittuihin eikä toiseksi mainittuihin yrityksiin.

102 Tämän tuomion 87–94 kohdasta seuraa, että erilainen kohtelu oli perusteltua, koska erilainen kohtelu perustuu näihin kahteen ryhmään kuuluvien yritysten objektiivisesti erilaisiin tilanteisiin.

103 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki näin ollen oikeudellisen virheen valituksenalaisen tuomion 149 ja 150 kohdassa, kun se arvioi, että komissio oli loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kun se ei hyväksynyt KFC:tä sanotun siirtymäjärjestelmän edunsaajaksi, koska komissio oli kohdellut eri tavoin siirtymäjärjestelyn soveltamista koskevan perustellun luottamuksen osalta toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa olevia oikeussubjekteja.

104 Tästä seuraa, että viides valitusperuste on hyväksyttävä.

105 Kaiken edellä esitetyn perusteella ja tarvitsematta siten tutkia kuudetta valitusperustetta valituksenalainen tuomio on kumottava.

Kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

106 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi kumotessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

107 Koska tämän tuomion 84–95 kohdasta ilmenevällä tavalla KFC:n riidanalaista päätöstä koskevan kanteensa tueksi esittämän ensimmäisen kanneperusteen ensimmäistä osaa ei voida hyväksyä tässä asiassa, on tutkittava sanotun kanneperusteen toinen osa sekä toinen ja kolmas kanteen tueksi esitetty peruste.

108 Vastaus erityisesti kolmanteen kanneperusteeseen, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, edellyttää kuitenkin tosiseikkojen arviointia sellaisten tekijöiden perusteella, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tutkinut.

109 Tästä seuraa, ettei sanottu kanne ole ratkaisukelpoinen, ja siksi asia on palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta se lausuu tästä kanneperusteen osasta ja näistä kanneperusteista.

Oikeudenkäyntikulut

110 Koska asia on palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, esillä olevaan muutoksenhakumenettelyyn liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-348/03, Koninklijke Friesland Foods vastaan komissio, 12.9.2007 antama tuomio kumotaan.

2) Asia palautetaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

3) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Allekirjoitukset